

Základní škola a Mateřská škola Písařov

Písařov 216, 789 91 Štíty, okres Šumperk

příspěvková organizace

S tebou mě baví svět

Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Motto:

Řekni mi a já zapomenu,

Ukaž mi a já si zapamatuji,

Nech mě to udělat a já pochopím.

Confucius

OBSAH

1. Identifikační údaje o mateřské škole
2. Charakteristika školy
3. Podmínky vzdělávání
  - Věcné podmínky
  - Životospráva
  - Psychosociální podmínky
  - Organizace
  - Řízení mateřské školy
  - Personální a pedagogické zajištění
  - Spoluúčast rodičů
  - Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami
    - Pojetí vzdělávání dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními
    - Systém péče o děti s přiznanými podpůrnými opatřeními
    - Podmínky vzdělávání dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními
    - Jazyková příprava dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka
  - Vzdělávání dětí nadaných
  - Vzdělávání dětí od dvou do tří let
4. Organizace vzdělávání
5. Charakteristika školního vzdělávacího programu
6. Vzdělávací obsah
7. Evaluační systém

1. Identifikační údaje o mateřské škole

Název školy: Základní škola a Mateřská škola Písařov, okres Šumperk,
příspěvková organizace

Sídlo školy: Písařov 216, 789 91 Štítý

Adresa školy: Písařov 70, 789 91 Štítý

IČO: 750 294 72

Ředitel školy: Mgr. Jiří Pavlas, MBA

Kontakty: e-mail: zs.pisarov@email.cz (ředitel)

web: www.zspisarov.cz

tel ZŠ: 724 187 195 (ředitel)

Zástupce ředitele pro MŠ: Bc. Ivana Šulová

tel. MŠ: 799 531 944

Zřizovatel: Obec Písařov, Písařov 80, 789 91 Štítý

Starosta: Ing. Bořivoj David

Kontakty: tel.: 583 440 072

e-mail: obec.pisarov@seznam.cz

Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání : „S tebou mě baví svět “ byl projednán pedagogickou radou dne 28. 8. 2024 a školskou radou dne 15.10.2024

účinnost dokumentu od 1. 9. 2024

.....
Bc. Ivana Šulová

.....
Mgr. Jiří Pavlas, MBA

2. Charakteristika školy

MŠ Písařov leží uprostřed podhorské vesnice, obklopené lesy, loukami, v příjemném klidném prostředí. Kolem školy vede pouze jediná vedlejší komunikace s velice mírným provozem. Budova školy je postavena v 70. letech a v roce 2010 prošla celkovou rekonstrukcí, kdy je společným zázemím pro MŠ i ZŠ. V r. 2022 prošla další velkou rekonstrukcí s cílem snížení energetické náročnosti budovy, zvýšení uživatelského komfortu a zlepšení školního prostředí pro děti i zaměstnance.

Prostory mateřské školy se nachází ve zvýšeném přízemí, kdy přes šatnu děti vcházejí prostorné třídy ve tvaru L. V přední části je prostor se stolečky a židličkami, kde děti pracují a stravují se, zadní část je rozdělena na dvě prostorné třídy. Zajímavým prvkem oživujícím prostory je mimoúrovňové „hnízdo“ což je oddělený prostor ke hraní plný plyšových hraček a měkkých pěnových skládaček. Užijí si ho děti, které mají rády vyvýšené prostory, a přitom i trochu soukromí. Hnízdo lze využít jako relaxační zónu i pro nejmenší děti, které mají zvýšenou potřebu odpočinku a klidu i během dne. Vstup do hnízda je po nakloněné rovině, kterou při výstupu samozřejmě využijí jako skluzavku. Pod hnízdem je prostor oddělený od třídy a osvětlený led světlem, který mohou rovněž děti využít ke svým hrám. Za hernou je ložnička se statickými lehátkami, kde při odpoledním odpočinku spí především nejmenší děti, protože zde nejsou rušeny žádnými vnějšími podněty. Starším dětem se rozkládají lehátka v zadní části herny.

Jsme školkou rodinného typu s celodenním provozem. Je velkým pozitivem, že je naše mateřská škola heterogenní, protože si zde děti uvědomují přirozené vývojové vztahy s různě starými kamarády, mladší se učí od starších a starší zase ochraňovat a tolerovat ty malinké. V r. 2023 došlo k vytvoření dvou tříd, což je velká výhoda převážně při řízených činnostech, kdy se aktivity mohou připravit speciálně pro menší, i pro velké děti. Při volných spontánních zájmových aktivitách se ve třídě společně potkávají všechny děti, a to ve věku od dvou do sedmi let. O děti v mateřské škole se starají tři paní učitelky, paní učitelka na částečný úvazek, asistentka pedagoga a provozní pracovnice. Kapacita školy je 35 dětí.

Mateřské škole je k dispozici i prostorná dvouúrovňová zahrada se zatravněnou plochou se stromy. Do zahrady je vstup přímo z budovy. Děti mohou využít horní prostory zahrady s kolotočem, průlezkami, houpačkami a dřevěným domkem s provazovým chodníčkem a skluzavkou. Velmi atraktivní je i přechod do dolní části zahrady dlouhým tobogánem. Zde si zase děti mohou do sytosti vyhrát na zastíněném pískovišti, využít 2 hobití domečky pro dobrodružné tajemné hry a malý dřevěný domek s tabulí na kreslení křídami. Pro doplnění pitného režimu především v horkých dnech bylo vybudováno na zahradě venkovní pítko, které se naučily využívat všechny děti. Rekonstrukce hřiště proběhla v minulém roce a na stavby bylo využito převážně dřevo, proto zahrada v současné době vykazuje vysokou estetickou úroveň.

Součástí budovy je školní kuchyně, kde se pro děti z MŠ připravuje veškerá strava, svačinky i obědy. Vhodná skladba jídelníčku zajišťuje plnohodnotnou a vyváženou stravu, je dbáno na zdravý životní styl a kvalitní stravovací návyky. K vaření jsou používány čerstvé suroviny, ke svačině je podáváno čerstvé pečivo s pomazánkami z luštěnin, tvarohu, zeleniny anebo ryb. Občas paní kuchařky uvaří i teplé kaše a děti dostávají denně zeleninu i ovoce a v průběhu celého dne je zajištěn pitný režim. V letošním roce i školní kuchyně prošla celkovou rekonstrukcí a byla vybavena kvalitními kuchyňskými přístroji a spotřebiči.

3. Podmínky vzdělávání

- Věcné podmínky

Herny v mateřské škole jsou uzpůsobeny tak, aby vyhovovaly celodennímu provozu. Jsou prostorné, světlé s dostatečným přístupem vzduchu velkými okny. Během rekonstrukce došlo i k novému řešení zastínění oken venkovními žaluziemi. Ty umožní zatemňovat okna v případě nadměrného slunečního svitu, což obtěžuje děti hlavně při východu slunce, kdy jim nepříjemně svítí do očí a také v horkých letních dnech. Díky vhodnému zastínění oken je možné snížit teplotu třídy i o několik stupňů. Podlaha je z kvalitního vinylu, což zaručuje výborné udržování hygieny ve třídě. V hernách jsou položeny kusové koberce, které zase zabezpečují teplo při hrách na podlaze, protože děti využívají pro své hry a stavby právě velký prostor na zemi. Herna se uzavírá posunovacími dveřmi, které oddělují od sebe obě třídy. Dětský nábytek, včetně stolků a židliček je přizpůsoben výšce dětí tak, aby vyhovoval nejen při stravování, ale i při celodenních různorodých pracovních aktivitách. Hračky v hernách jsou umístěné v dosahu dětí a jsou převážně v otevřených policích, takže děti mají přehled, kde jsou umístěné. Hračky se udržují v čistotě a jsou průběžně doplňovány, stejně tak jako výtvarné pomůcky, knihy a další potřeby pro rozvoj tvořivosti dětí. Prostředí a vybavení naší mateřské školy poskytuje dostatek podnětů pro podporu aktivity dětí. Ve třídě je pro zajištění hudebního citění využíváno piano a z technických pomůcek je využíván především PC s dataprojektorem, CD přehrávač a přenosný reproduktor, který lze spustit z mobilního telefonu připojením přes Bluetooth.

Děti rádi svoji aktivitu uplatňují i na žebřinách, provazovém žebříku a tyčích na šplhání, které jsou součástí třídy.

Samozřejmostí je i výškově uzpůsobeno hygienické zařízení - toalety a umývárna. Dle potřeby lze použít sprchový kout, který je převážně využíván pro zajištění hygieny nejmenších dětí. Hygienické zařízení prošlo letošní rok také kompletní přestavbou a odpovídá současným trendům jak v oblasti bezpečnosti a funkčnosti, tak i estetiky.

Lehátka v malé ložnici pro nejmenší děti jsou stabilně rozložena, v druhé části herny se lehátka pro odpolední odpočinek rozkládají a děti po spaní pomáhají svoje peřinky a lehátka zase uklidit.

Důležité místo je věnováno vystavování dětských kreseb a výrobků, a to přímo ve třídě, kdy se práce připevňují pomocí kolíčků na „hnizdo“ a na nástěnku vedle dveří do umyvárny, další plocha na vystavování obrázků je v šatně, kdy je přes celou stěnu natažena síť, na kterou se obrázky také připnou pomocí kolíčků. Další prostor k vystavování je přímo u vchodu do třídy na nástěnce. Trojrozměrné výrobky a stavby děti dávají na „výstavku“ ve třídě.

Nemalou část dne děti tráví venku, buď přímo v přírodě, nebo na velké terasovité školní zahradě, která umožňuje vzhledem k vhodnému umístění a vybavení téměř každodenní a celoroční využití. Je oplocena a monitorována kamerovým systémem, doplněna zastíněnými prostorami se stolečky a lavicemi, kde děti mohou jíst nebo realizovat různé pracovní činnosti. Je zde spousta zajímavých prvků, např. hobití domečky, tobogán, houpačky, průlezky, zastíněné pískoviště, pítko. Zahrada je oddělena od místní komunikace plotem a živým plotem z okrasných dřevin, které eliminují případný hluk i prach.

- Životospráva

Svačiny i obědy v mateřské škole zajišťuje školní kuchyň, která se nachází v suterénu budovy. Díky tomu mají děti zaručené vždy čerstvé a teplé jídlo. Jídlo se přiváží do kuchyňky příručním výtahem a je přímo servírováno. Vhodná skladba jídelníčku zajišťuje plnohodnotnou a vyváženou stravu. Do jídla děti nenutíme, ale snažíme se vhodným způsobem vést děti k návykům zdravého stravování, tzn., že je motivujeme, aby jídlo alespoň ochutnaly. Často se stává, že děti jídlo odmítají jen z toho důvodu, že ho neznají. V průběhu dne je zajištěn pitný režim v podobě vody, čaje či ovocné šťávy, kdy si děti mohou nalít nápoj do vlastního hrnečku. Přesnídávku, oběd i odpolední svačinku konzumují děti ve své třídě, talíře, hrnečky a příbory si děti chystají sami. Polévku jim nalévá pracovník výdejny MŠ u stolku, pro druhé jídlo si děti chodí sami a odnáší si ho ke stolku. Ponecháváme dětem dostatek času pro individuální tempo při stolování. Vedeme je ke správné kultuře stolování a používání příboru. Má-li dítě potravinovou alergii nebo je jeho stravování ze zdravotních důvodů omezené o určité potraviny, jídelníček je jednotlivci upraven ve spolupráci s jídelnou a rodiči.

Ve škole je zajištěn denní rytmus a řád, který je však současně natolik flexibilní, aby umožnil činnosti v průběhu dne přizpůsobit potřebám dětí a aktuální situaci ve třídě i ve světě. Každý den se snažíme strávit dopoledne zpravidla dvě hodiny pobytu venku s výjimkou silného deště, větru, mrazu či jiných mimořádných podmínek. Jsme vesnická školka umístěná v bezprostřední blízkosti přírody, proto je pobyt a pohyb na čerstvém vzduchu naprosto přirozenou součástí našeho života.

Po obědě nastává odpolední odpočinek na lůžku, který začíná pravidelným předčítáním pohádek, písničkou, popř. poslechem písniček či pohádek z CD. Délka odpoledního odpočinku je přizpůsobena individuálním potřebám dětí, dětem s nižší potřebou spánku je po pohádce a několikaminutové relaxaci na lůžku nabídnuta jiná volná klidná činnost v prostorách třídy, nebo je s nimi individuálně pracováno.

- Psychosociální podmínky

Naše mateřská škola je škola rodinného typu a tomu odpovídá i kvalita vztahů mezi všemi zaměstnanci, což se odráží na práci s dětmi a kvalitě výuky. Všichni zaměstnanci školy se snaží být dětem přirozeným vzorem a kladou důraz na přívětivé a milé školní prostředí, které odráží celkovou kvalitu práce školy. Zároveň přistupují vstřícně k individualitě dětí, podporují jejich samostatnost, sebedůvěru a růst. Samozřejmě vše při zajištění co největší bezpečnosti dětí. K pohodové a příjemné práci také přispívá nejen krásná příroda v okolí školy, nově zrekonstruovaná budova, která přináší spoustu příjemných technických vymožeností, ale v první řadě i kulturní rozměr školy do kterého řadíme mimo jiné i dodržování tradic nejen v prostředí školy se všemi dětmi, ale i za přítomnosti široké veřejnosti.

Pravidla soužití si děti vytváří společně na začátku nového roku. Učíme děti žít v kolektivu tak, aby neomezovaly ostatní, ale zároveň aby se cítily spokojeně, šťastně a svobodně. Učíme je

održovat zásadu „co se nelíbí mě, nedělej druhým“. Podporujeme jejich ohleduplnost, vzájemnou toleranci, pomoc a citlivost. Zároveň je učíme, aby dokázaly projevit svůj názor a hájit své zájmy. Díky tomuto způsobu chování a jednání dokážeme rychle odhalit případné příznaky násilí, nebo šikany mezi dětmi.

V rámci třídy se snažíme o individuální přístup ke každému dítěti. Nově přichozí děti se snažíme poznat prostřednictvím vstupního dotazníku, ale hlavně prostřednictvím individuálních rozhovorů s rodiči. Délka prvních dnů ve školce je přizpůsobena možnostem dítěte i rodičů. U všech dětí vnímáme jejich potřeby, zvláštnosti a snažíme se o jejich maximální respektování a začlenění do kolektivu. Dítěti se speciálními vzdělávacími potřebami je na základě doporučení přidělen asistent pedagoga. Téměř pravidlem je každodenní kontakt s rodiči, kdy se aktuálně mohou předat oboustranně potřebné informace.

Všechny děti jsou si rovnocenné, žádné není zvýhodňováno či naopak znevýhodňováno. Děti se učí reagovat na různé chování, potřeby a styly práce ostatních dětí a tolerovat je. Ve třídě vytváříme pohodovou, klidnou atmosféru, zbytečně nestresujeme a minimalizujeme spěch. Vzdělávací nabídka je dostatečně podnětná, přiměřená věku dítěte, je pochopitelná a přiměřeně náročná. Pozitivně reagujeme a oceňujeme konkrétní projevy a výkony dětí a podporujeme je v jejich aktivních samostatných projevech.

- Organizace

Předškolní vzdělávání dětí podle stanoveného školního vzdělávacího programu probíhá v základním denním programu. Rozvrh základních režimových činností týkajících se organizačního chodu je dostatečně flexibilní. Umožňuje nám reagovat na nečekané situace a individuální potřeby dětí. Denní program má vyvážený poměr řízených a spontánních činností, aktivit a odpočinku, a to včetně aktivit, které mateřská škola organizuje nad rámec běžného programu. Nabízené činnosti poskytují prostor k tvořivému hledání, objevování a k možnosti zažít úspěch. Je dbáno na soukromí dětí. Pokud dítě potřebuje, má možnost si odpočinout a neúčastnit se společných činností. Děti mohou pracovat v různě velkých skupinách i individuálně. Je respektováno vlastní tempo dítěte. Plánování činností vychází z potřeb a zájmů dětí, vyhovuje individuálním vzdělávacím potřebám a možnostem dětí. Při realizaci plánovaných činností jsou vytvořeny vhodné materiální podmínky.

Ukazujeme dětem životní souvislosti tak, aby chápaly jejich smysl. Nezapomínáme na prožitkové učení, proto často využíváme dramatizaci, pohádky, příběhy apod. Vedeme děti ke vzájemné spolupráci a k pěkným kamarádkým vztahům. Snažíme se jim poskytovat vzory chování a postojů, které jsou vhodné napodobovat. Významnou formou při práci v MŠ je didakticky zacílená činnost, při které je velmi důležitá motivace. Do programu jsou pravidelně zařazovány řízené zdravotně preventivní pohybové aktivity, komunitní kruh i logopedické chvíle.

Při příchodu a odchodu dítěte do MŠ si dítě vždy převezme učitelka od zákonného zástupce. Po celou dobu pobytu dítěte v MŠ za něj odpovídá učitelka. Při odchodu dítěte z MŠ předává učitelka vždy dítě zákonnému zástupci nebo zmocněné osobě (na základě vyplněného zmocnění k vyzvedávání) a končí tak její zodpovědnost za dítě.

Denní režim:

Uvedené časy jsou pouze orientační. Veškeré činnosti a aktivity jsou voleny a prováděny s ohledem na zájmy a potřeby dětí tak, aby byly respektovány psychosociální podmínky vzdělávání.

1. TŘÍDA SLUNÍČKA	2. TŘÍDA MYŠIČKY
6.15 – 8.00 scházení dětí ve třídě Sluníček, spontánní zájmové aktivity	
8.00 - 8.30 spontánní hry a činnosti dětí podle jejich volby a výběru, individuální práce s dětmi, didakticky zacílené činnosti	8.00 - 8.30 pokračování ve spontánních hrách a činnostech dětí podle jejich volby a výběru, individuální práce s dětmi, aklimatizační program, rozvoj JM pomocí didaktických aktivit
8.30 – 9.00 ranní kruh, logo chvílka, rozvoj komunikace, řízené pohybové aktivity	8.30 – 9.00 řízené pohybové aktivity, jazyková chvílka, rozvoj komunikace
9.00 - 9.25 svačina, hygiena - spojené třídy	
9.25 – 9.50 nabídka činností dle třídního vzdělávacího programu vedená pedagogem, vzdělávací činnost pro předškoláky a děti s odkladem šk. docházky, rozvoj komunikace, smyslové hry	9.25 – 9.40 výběr a nabídky činností dle třídního vzdělávacího programu vedené pedagogem, rozvoj komunikace, smyslové hry
9.50 – 11.30 příprava na pobyt venku a pobyt venku	9.40 – 11.20 příprava na pobyt venku a pobyt venku
11.30 – 12.15 hygiena, příprava na oběd, oběd, příprava na odpolední odpočinek	11.20 – 12.15 hygiena, příprava na oběd, oběd, příprava na odpolední odpočinek
Děti s polodenní docházkou odchází domů 12.00 – 12.15 hodin.	
12.15 – 14.00 příprava na lehátka, odpočinek s pohádkou podle individuální potřeby, klidové aktivity nespících dětí, spojené třídy	
14.00 - 14.30 průběžná hygiena a svačina	
14.30 - 16.15 spontánní hry a aktivity dětí, činnost vedená pedagogem, individuální práce s dětmi, průběžné rozcházení dětí	
16.15 uzavření provozu MŠ	

Nadstandardní aktivity nabízené MŠ:

- přípravná plavecká výuka v rozsahu 10 lekcí
- lyžařský týdenní kurz

Tyto aktivity probíhají při dostatečném počtu přihlášených dětí a vhodných klimatických podmínkách.

Poměr spontánních i řízených činností je v denním programu vyvážený, děti mají dostatek času na spontánní hru a individuální potřeby. Řízené činnosti jsou přizpůsobovány na míru dětem mladším ve třídě Myšičky a dětem starším a dětem s povinnou předškolní docházkou ve středě Sluníčka. Provoz třídy s mladšími dětmi je v čase od 7.00 hod do 13.15 hod. V ostatní dobu se obě třídy spojují.

Veškeré aktivity jsou organizovány tak, aby byly děti podněcovány k vlastní aktivitě a při zapojení se do činností pracovaly spontánně a vlastním tempem. Pokud dítě nechce pracovat, není na něj vyvíjen nátlak, ale při své náhradní činnosti dodržuje pravidlo nerušit práci ostatních dětí. Pokud dítě potřebuje soukromí, může se uchýlit do klidného koutku – například do hnízda a ke společným činnostem se může podle možností následně vrátit.

- Řízení mateřské školy

Naše mateřská škola je sloučena se základní školou, školní družinou a školní jídelnou a sídlí ve společné budově č. p. 70. Další učebny ZŠ a učebny pro neformální vzdělávání MŠ sídlí v budově č. p. 216. Škola je příspěvkovou organizací s právní subjektivitou a je zapsaná ve školském rejstříku. Zřizovatel školy je Obec Písařov. Ředitelem Základní školy a mateřské školy Písařov a zároveň statutárním orgánem je Mgr. Jiří Pavlas, MBA. Při škole působí školská rada, kterou stanovuje zřizovatel. Zástupce ředitele pro MŠ je Bc. Ivana Šulová. Mateřská škola pracuje podle Rámcového vzdělávacího programu předškolního vzdělávání a podléhá kontrole ze strany České školní inspekce.

Povinnosti, pravomoci a úkoly jsou jasně vymezeny a ředitel školy se snaží všechny zaměstnance pozitivně motivovat, rozvíjet jejich činnosti a vzájemnou spolupráci. Každodenní vzájemná komunikace, předávání informací a zkušeností je základem úspěšné práce v naší škole a díky tomu ve škole panuje pohodová atmosféra plná vzájemné důvěry a tolerance. Vedení školy také zajišťuje informovanost veřejnosti pomocí webových stránek a příspěvky na Facebooku, kde jsou umístovány fotografie (s písemným souhlasem rodičů) a informace o činnosti základní i mateřské školy. Samozřejmostí jsou i různá osobní jednání s rodiči dětí.

- Personální a pedagogické zajištění

Vzdělávání a výchovu dětí v mateřské škole zajišťují tři kvalifikované učitelky a další kvalifikované učitelky na částečný úvazek. V současné době pracuje v MŠ i asistentka pedagoga.

Rozpisy přímé pedagogické činnosti jsou vytvořeny tak, aby byla pokryta celodenní pedagogická péče o děti. Paní učitelky se v přímé pedagogické činnosti překrývají zhruba dvě a půl hodiny denně od 9.40 do 12.15 hod. ve třídě starších dětí Sluníčko, která má provozní dobu od 6.15 hod. do 16.15 hod. Třída mladších dětí Myšičky má provozní dobu od 7.00 hod. do 13.15 hod. a zde zajišťuje pedagogickou činnost jedna učitelka na celý úvazek, učitelka na zkrácený úvazek a asistentka pedagoga.

Kolektiv MŠ dále tvoří provozní zaměstnanci, a to školnice a paní kuchařky. V mateřské škole panují přátelské pracovní vztahy, které jsou založeny na maximální důvěře a spolehlivosti.

V naší mateřské škole jsou navíc využívány služby speciálního pedagoga – logopeda, který sem dojíždí pravidelně každý měsíc z SPC Šumperk.

- Spoluúčast rodičů

Jelikož jsme malá vesnická škola, styk s rodiči dětí je téměř každodenní a nezbytnou záležitostí. Rodiče tvoří jeden z nejdůležitějších článků komunikace mezi školou a veřejností.

Pro rodiče připravujeme na začátku roku informační schůzku, kde si rodiče dětí chodících do školky ožíví a připomenou základní informace a rodiče nově přijatých dětí se seznámí s chodem školky a dozví se vše důležité. Mateřská škola se přidává k velkým aktivitám základní školy a společně organizují pro děti, rodiče i širokou veřejnost různé mimoškolní aktivity. K příjemným akcím patří podzimní Drakiáda, rozsvěcování vánočního stromu a těsně před Vánoci je každoročně připravována vánoční besídka, kde se mohou rodiče vzájemně potkat a společně strávit příjemné chvíle při sledování vystoupení svých dětí. Během ledna či února se pořádá tradiční školní ples a Dětský maškarní karneval. Před Velikonocemi se setkáváme s rodiči na tvůrčí dílničce, kterou si rodiče i děti velmi oblíbili, stejně jako tradiční pálení čarodějnic. V květnu, opět ve spolupráci se ZŠ popřejeme maminkám k jejich svátku a poděkujeme jim vystoupením, na které jsou zváni i ostatní členové rodiny. Školní rok končí pořádáním Dětského dne a Pohádkového lesa.

O práci a aktivitě svých dětí se rodiče také mohou dozvědět prostřednictvím Facebooku, kam se průběžně vkládají fotky pořízené během běžného dne, na výletech, na lyžařském výcviku, různých vystoupeních, besídkách nebo jen tak, při zajímavých činnostech. Výkresy a různé výrobky si mohou prohlédnout na nástěnkách v prostorách šatny, které se pravidelně obměňují. O práci předškoláků, o jejich připravenosti na školní docházku a o školní zralosti mají rodiče pravidelné informace díky speciálnímu sešitu, kam se zpravidla každý týden dětem vkládají podle jednotlivých témat pracovní listy, které děti mohou přes víkend doma vypracovat a přinést do školy pro zpětnou vazbu (razítko). Toto přispívá u dětí mimo jiné k pocitu důležitosti, výjimečnosti, ale i smyslu pro povinnost. Paní učitelky konzultují s rodiči individuální pokroky dětí v rozvoji učení, domlouvají se na společném postupu při jeho výchově a vzdělávání. O svěřených vnitřních informacích zachovávají diskrétnost.

- Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami

Podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami (dále „SVP“) stanovuje školský zákon a vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, v platném znění.

Dítě se SVP je osoba se zdravotním postižením, zdravotním či sociálním znevýhodněním:

- zdravotní postižení je postižení mentální, tělesné, zrakové, sluchové, vady řeči, autismus, souběžné postižení více vadami, vývojové poruchy učení, nebo chování
- zdravotní znevýhodnění je zdravotní oslavení, dlouhodobá nemoc nebo zdravotní poruchy vedoucí k poruchám učení a chování,
- sociální znevýhodnění – rodinné prostředí s nízkým socioekonomickým statusem, nařízená ústavní či ochranná výchova, postavení azylanta či uprchlíka

Pojmem děti se speciálními vzdělávacími potřebami označujeme v souladu se školským zákonem ty děti, které k naplnění svých vzdělávacích možností nebo uplatnění svých práv ve stejné rovině jako ostatní, potřebují podpůrná opatření. Podpůrná opatření se člení do 5ti stupňů. Podpůrná opatření prvního stupně uplatňuje škola i bez doporučení školského poradenského zařízení. Podpůrná opatření druhého až pátého stupně lze uplatnit pouze s doporučením školského poradenského zařízení.

Mezi podpůrná opatření patří:

- úprava organizace vzdělávání, forem, metod (snížení počtu dětí ve třídě),
- využití kompenzačních pomůcek,
- individuální vzdělávací plán (IVP), vzdělávání podle plánu pedagogické podpory (PLPP),
- využití funkce asistenta pedagoga

Obecné zásady a cíle vzdělávání dětí se SVP:

- rovný přístup ke vzdělávání bez jakékoliv diskriminace,
- zohledňování vzdělávacích potřeb jednotlivce,
- vzájemná úcta, respekt, solidarita a důstojnost,
- všeobecný rozvoj osobnosti s důrazem na poznávací, sociální, morální, mravní a duchovní hodnoty.

- Pojetí vzdělávání dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními

Rámcové cíle i záměry předškolního vzdělávání jsou pro vzdělávání všech dětí společné. Je třeba mít na zřeteli, že se děti se speciálními vzdělávacími potřebami a přiznanými podpůrnými opatřeními ve svých individuálních vzdělávacích potřebách a možnostech liší, proto při vzdělávání přistupujeme ke každému dítěti individuálně s ohledem na jeho vývojové, fyziologické, kognitivní, sociální a emociální potřeby a možnosti. Je třeba vytvoření optimálních podmínek kučení i komunikaci a pomoci mu, aby dosáhlo co největší samostatnosti. Samozřejmostí je i úzká spolupráce s rodiči a předávání si potřebných informací.

- Systém péče o děti s přiznanými podpůrnými opatřeními

Pokud dítě v nějaké oblasti projeví závažné nedostatky, je namístě vypracovat mu plán pedagogické podpory (dále PLPP). V PLPP se stanoví konkrétní podpůrná opatření pro oblast, která vykazuje známky nedostatečnosti. Plán vypracuje na základě diagnostiky třídní učitelka ve spolupráci s ostatními pedagogickými pracovníky a rodiči a obsahuje popis obtíží dítěte a návrh speciálních vzdělávacích potřeb a podpůrných opatření. Podpůrná opatření prvního stupně realizuje škola sama. Toto dítě není potřeba nechat vyšetřit ve školském poradenském zařízení.

Pokud k naplnění vzdělávacích potřeb dítěte nepostačují podpůrná opatření 1. stupně, doporučuje mateřská škola využít školské poradenské zařízení za účelem posouzení jeho speciálních vzdělávacích potřeb. Žádost o poskytnutí poradenské pomoci zasílá mateřská škola a dokládá k tomu další potřebné dokumenty. Je nutný souhlas zákonných zástupců dítěte. Potřebná dokumentace je zasílána výhradně datovou schránkou, nebo doporučeným dopisem. Do doby zahájení poskytování podpůrných opatření vyššího stupně stanoveného školským poradenským zařízením, poskytuje mateřská škola dítěti podpůrná opatření prvního stupně na základě plánu pedagogické podpory.

Jestliže je dítě odborně vyšetřeno a školské poradenské zařízení (ŠPZ) doporučí individuální vzdělávací plán (dále IVP), je třeba ho vypracovat bez zbytečného odkladu do jednoho měsíce, kdy škola obdržela doporučení ŠPZ a žádost zákonného zástupce. IVP vypracovává třídní učitelka ve spolupráci s ostatními pedagogickými pracovníky a rodiči a vychází ze školního vzdělávacího programu. Podle doporučení ŠPZ volíme podpůrná opatření, zajistíme přítomnost asistenta pedagoga, či je možné snížit počet dětí ve třídě. IVP je možné průběžně doplňovat a aktualizovat. Během poskytování podpůrných opatření je dítě sledováno a je průběžně vyhodnocováno naplňování individuálního vzdělávacího plánu. Každý drobný pokrok či snaha ve vzdělávání dítěte jsou pozitivně hodnoceny.

- Podmínky vzdělávání dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními

Mateřská škola zajišťuje podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, které odpovídají jejich individuálním potřebám. Učitelka zajišťuje podmínky s ohledem na vývojová a osobnostní specifika těchto dětí a je vzdělaná v oboru speciální pedagogika. Pro vzdělávání dětí s podpůrnými opatřeními učitelka zabezpečuje realizaci stanovených podpůrných opatření a dbá na rozvoj samostatnosti a zdravého sebevědomí každého dítěte, a to i cestou přirozené prožitkové výchovy.

Úspěšností předškolního vzdělávání je nejen volba vhodných vzdělávacích metod, které jsou v souladu se stanovenými podpůrnými opatřeními, ale i uplatňování profesionálních postojů učitelů i ostatních pracovníků, kteří se na péči o dítě a jeho vzdělávání podílejí. Důležitým prvkem je osvojení specifických dovedností odpovídající individuálním potřebám a možnostem dítěte zaměřených na sebeobsluhu, základní hygienické návyky a samostatnost. Účelem podpory vzdělávání těchto dětí je plné zapojení a maximální využití vzdělávacího potenciálu každého dítěte s ohledem na jeho individuální možnosti a schopnosti.

- Jazyková příprava dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka

Včasná jazyková podpora dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka v mateřské škole má velký význam pro jejich budoucí začlenění do povinné školní docházky. Jedná se o významné preventivní opatření zaměřené proti možnému neúspěchu ve škole.

Mateřská škola poskytne dětem s nedostatečnou znalostí češtiny jazykovou podporu v rámci běžné činnosti, při které dochází při kontaktu dětí mezi sebou a kontaktu s učiteli i jinými pedagogickými pracovníky během běžného dne. Pokud budou v rámci jedné třídy alespoň čtyři cizinci v povinném předškolním vzdělávání, ředitel školy zřídí bezplatnou skupinu pro jazykovou přípravu pro zajištění plynulého přechodu do základního vzdělávání. Do této skupiny může být zařazeno i jiné dítě než cizinci v povinném předškolním vzdělávání, pokud to není na újmu kvality jazykové přípravy.

• Vzdělávání dětí nadaných

Obsah a podmínky školního vzdělávacího programu jsou nastaveny tak, aby při jeho naplňování mohl být využit co největší potenciál každého dítěte s ohledem na jeho individuální možnosti. V tomto věku je obtížné odlišit nadání dítěte od akcelerovaného vývoje v určité

oblasti. Pokud jsou zjištěny výrazné projevy nadání, podporujeme a rozvíjíme je nejen v rámci běžného režimu dne, ale dětem jsou individuálně nabízeny činnosti, aby se jejich nadání upevnilo a dále rozvíjelo. Důležitá je i v tomto případě součinnost rodiny, v případě potřeby i spolupráce s PPP.

Mateřská škola disponuje velkým množstvím knih, didaktických pomůcek, encyklopedií, elektronických pomůcek (Albi tužka s různě tematicky zaměřenými knihami, Bee-Bot včelka, interaktivní tabule), se kterými je pracováno tak, aby byl stimulován rozvoj potenciálu dětí, aby děti získaly přehled z různých oblastí. Pokud je některá činnost zaujme, mohou se jí více věnovat s tím, aby se včas podchytilo jejich případné nadání.

V rámci rozvoje tělesné výchovy je dětem nabízen plavecký a lyžařský výcvik a děti aktivně navštěvují sportovní kroužek s dlouhou tradicí – Pašerák. Samozřejmostí je vedení dětí k přirozenému pohybu – chůzi a běhu, což každodenně využíváme i díky strategickému umístění mateřské školy.

- Vzdělávání dětí od dvou do tří let

Primární úloha výchovy takto malého dítěte leží na rodině a předškolní vzdělávání je pouze doplňkem rodinné výchovy, která má u dvouletého dítěte nezastupitelnou úlohu. Rámcové cíle a záměry vzdělávání obsažené v RVP PV jsou vhodné i pro vzdělávání dětí od dvou do tří let, ale je nezbytné si uvědomit různá specifika související s dosahovanou úrovní dítěte ve všech oblastech jeho vývoje. Proto je nutné ještě před přijetím dítěte do mateřské školy úzce spolupracovat s rodinou a vytvořit podmínky pro zajištění provázanosti režimu dvouletého dítěte v rodině i mateřské škole. V naší mateřské škole se osvědčilo vytvoření tzv. „herničky“, kam mohou rodiče s dětmi mladšími tří let jedenkrát v týdnu přijít, děti si zde mohly hrát a přirozeným způsobem se seznámat s prostředím školy, paními učitelkami i ostatními dětmi, aby jim při nástupu do mateřské školy bylo všechno důvěrně známé a nezažívaly stres nejen z odloučení od rodičů, ale i z neznámého prostředí.

Dvouleté děti se učí nejvíce nápodobou, situačním učením, vlastním prožitkem a především hrou. Vzhledem se svému věku ale udrží pozornost jen velmi krátkou dobu. Je proto potřebné časté opakování činností a pravidelné rituály, aby se vytvořily pevné základy pro postupné osamostatňování dětí v oblasti sebeobsluhy a socializaci s ostatními dětmi a pracovníky školy. Hračky, které děti ke své hře využívají, jsou v dostatečném množství, jsou bezpečné, podnětné a jsou umístěny ve třídě tak, aby byly dostupné. Hračky, které pro dvouleté děti nejsou vhodné, nebo mohou být nebezpečné, jsou umístěny v uzavíratelných skříňkách, nebo na vyšším místě. Malé děti, které se z úzkého rodinného kruhu ocitnou ve velké heterogenní třídě s určitým režimem, se velmi rychle unaví, proto není neobvyklé, že si chtějí lehnout, chvíli relaxovat nebo jen tak pozorovat ostatní. V naší školce si můžou odpočinout i v „hnízdečku“ kde je zajištěn relativní klid a jsou tam k dispozici měkké hračky. Pro zajištění vlastního pocitu bezpečí a jistoty můžou malé děti používat i vlastního oblíbeného plyšáka či autíčko.

4. Organizace vzdělávání

Mateřská škola v Písařově má v současné době dvě třídy, třída starších dětí a třída mladších dětí od dvou do čtyř let.

1.třída - tuto třídu navštěvují starší děti ve věku 4 – 6/7 let., tzn. i děti s odkladem školní docházky. Cíle a programy jsou přizpůsobeny požadavkům této věkové skupiny. Uplatňovány jsou aktivity spontánní i řízené, vzájemně provázané a vyvážené. Především se jedná o didakticky zacílené činnosti. Rozvíjena je čtenářská a matematická gramotnost, jemná motorika, komunikační schopnosti dětí, prosociální chování a kooperativní dovednosti. Tyto činnosti probíhají zpravidla v menší skupině či individuálně.

2. třída - ve třídě jsou mladší děti ve věku 2/3 -4roky. Vzhledem k věku dětí se pedagogicky cílené činnosti zaměřují především na adaptaci dětí, sebeobslužné činnosti (zvládnutí hygieny, oblékání a stolování), na rozvoj motorických schopností, řečových dovedností, tvořivosti a posilování osobní spokojenosti. Při práci s dětmi raného věku jsou často využívány jak hudebně - pohybové činnosti, které jsou u dětí oblíbené, tak také krátké říkanky. Je posilována jejich snaha o samostatnost a důvěra v to, co už umí.

Děti jsou zařazovány do tříd zpravidla podle věku a individuálních potřeb. V případě možnosti školy a zájmu zákonných zástupců, mohou být do stejné třídy zařazeni sourozenci. Z toho důvodu se každý rok složení dětí ve třídách částečně mění. Děti se speciálními vzdělávacími potřebami jsou zařazovány do tříd na základě doporučení ŠPZ. Ve třídách věkově smíšených podporujeme přirozenou socializaci ve skupině, spolupráci, schopnost pomáhat mladším, nést zodpovědnost za své činy, učit se přirozenou cestou od starších kamarádů.

Povinná předškolní docházka dětí docházejících do mateřské školy rok před nástupem do základní školy je plně respektována a tyto děti mají vyhrazený čas a prostor, který je plně využit na rozvoj logického myšlení, komunikačních dovedností, rozvoji jemné motoriky, především grafomotoriky, matematických dovedností a spolupráce s ostatními spolužáky. Předškolní děti také mají zavedenou složku se sešitem, kam dostávají každý týden k vypracování tematicky zaměřený pracovní list. S vypracovaným pracovním listem si chodí pro zpětnou vazbu (razítko). Tato výsada dává předškoláků pocit výjimečnosti, důležitosti a hlavně je učí povinnosti a smyslu pro pořádek. Zadané úkoly jsou v souladu s probíraným tématem TVP a splňují požadavky kladené RVP PV.

Řízené činnosti ve třídě probíhají převážně frontální formou, při zvýšené potřebě individuální práce s předškoláky bývá mladším připravena samostatná činnost vzhledem k jejich věku a dovednostem. Podle možností a podmínek školy je zajištěno překrývání přímé pedagogické činnosti učitelek ve třídě, optimálně alespoň v rozsahu dvou a půl hodiny denně. Dále jsou učitelky ve třídě souběžně v případě konání akcí mateřské školy. Společně pracují také při činnostech a aktivitách mimo školu (kulturní a vzdělávací programy, výlety apod.)

Zápis do mateřské školy se koná každý rok v období od 2 do 16. května a děti na základě žádosti přijímá ředitel školy. Kritériem pro přijetí je platná legislativa pro přijímání dětí do MŠ. Před zápisem k předškolnímu vzdělávání jsou rovněž na webových stránkách školy (nebo osobně k vyzvednutí u zástupce ředitele pro MŠ), aktuální údaje k zápisu.

5. Charakteristika školního vzdělávacího programu

Filozofie školy:

Naše mateřská škola je rodinného typu s ohledem nejen na její velikost, ale také vztahy, které ve vesnici tvoří několik generací. Většina současných dětí měla v mateřské škole svoji mámu, tátu, někdy i dokonce babičku i dědu. Proto filozofií naší školy je rozvíjet podmínky k udržování úzkých vazeb a emocionálního pouta na svoje rodiče a prarodiče, protože v útlém věku je důležité mít vzor, pocit bezpečí, být chráněn a cítit lásku rodiny a svých blízkých. Díky dobrým vztahům v rodině je snadné vytvářet kamarádské vztahy s ostatními, respektovat je, a získávat si přátele bez ohledu na věk, vzdálenosti či barvu pleti.

Důležitým cílem naší mateřské školy je vypěstovat v dětech slušnost, ohleduplnost a umění vyjádřit svoje pocity ať pozitivní nebo negativní a dokázat přiměřeným způsobem reagovat i na pocity a názory ostatních.

Další důraz je kladen na dostatek volného pohybu v sepnutí s přírodou, která je všude kolem nás a dotýká se nás na každém kroku. Učíme se ji poznávat, chránit a využít ke svému životu. Díky symbióze rodiny a přírody můžou z dětí vyrůst silné osobnosti se zdravým životním názorem, sebevědomím a pocitem duševní pohody.

Školní vzdělávací program „ S tebou mě baví svět“ děti seznámí hravou formou s různými oblastmi života, ukáže na reálných i pohádkových příbězích co je dobré, zlé, jak je možné se proti zlu postavit, jak požádat o pomoc, ukáže, jak je důležité mít kamarády a přátele, jak pomoci ostatním když to potřebují a celkově se snažit, aby z dětí vyrostli správní dospělí.

Dlouhodobé cíle

- aktivně spolupracovat s rodiči
- rozvíjet pohybové schopnosti a dovednosti dětí
- učit děti spolupráci, vzájemné toleranci a slušnosti
- posilovat kladný vztah k přírodě,
- vytvářet klidné a pohodové prostředí, ve kterém se děti budou cítit spokojeně

Metody a formy vzdělávání

V naší škole je kladen důraz na úctu k dítěti, empaticky mu naslouchat, podporovat jeho vlastní aktivity a osobnost. Snažíme se, aby se děti mezi sebou naučily spolupracovat, vycházely si vstříc, ale také aby byly schopné říct svůj vlastní názor a nepodřizovaly se automaticky většině. Dětem je ponechán prostor pro spontánní činnosti. Díky tomu, že dochází k propojení dětí různého věku od dvou do sedmi let, je sociální učení hlavně mladších dětí založeno na principu nápodoby. Starší děti se učí vzájemné spolupráci, ohleduplnosti a komunikaci. Při dětských hrách, konstruktivních činnostech a různých činnostech kde spolu děti komunikují, musí řešit náhodně vzniklé situace, konflikty, se vzájemně učí naslouchat druhým a vyjadřovat svůj názor. V těchto situacích se snažíme zastávat pozici pozorovatele a zasahovat pouze v situacích, které to nezbytně vyžadují. Necháváme prostor dětem pro samostatné vyřešení problému. Naopak velmi dbáme, aby se okamžitě potíraly známky šikany či povyšování jednoho dítěte nad druhým. Také se snažíme o to, aby děti, které jsou smutné, zamlklé nebo je na nich vidět, že

se trápí, dokázaly svoje starosti pojmenovat, aby dokázaly o svých problémech mluvit, protože jen v takovém případě je možné jejich problém vyřešit.

Zajištění průběhu vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí nadaných

Pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami a pro děti nadané bude dle potřeby vypracován plán pedagogické podpory (PLPP), kde budou stanovena konkrétní podpůrná opatření pro danou oblast.

- PLPP je zpracován na základě vyhodnocení diagnostiky dítěte učitelku MŠ
- Zahrnuje popis obtíží dítěte, návrh podpůrných opatření
- Seznámení s obsahem PLPP rodiči dítěte
- Vyhodnocení PLPP po třech měsících
- Vyhodnocení PLPP je konzultováno s rodiči a stanovení dalšího postupu (ukončení PLPP, další pokračování, doporučení návštěvy PPP, SPC)

Pokud na základě školského poradenského zařízení (ŠPZ) je doporučen individuální vzdělávací plán (IVP), vypracovávají ho pedagogové do 1 měsíce, kdy škola obdržela doporučení ŠPZ a žádost zákonného zástupce. Při vzdělávání dítěte vycházíme z doporučení ŠPZ, může být i přítomen asistent pedagoga. Konzultujeme pokroky dítěte s rodiči. Vyhodnocení IVP provádíme 1x za pololetí, podle potřeby i častěji.

Zajištění průběhu vzdělávání dětí od dvou do tří let

Malé děti vedeme převážně k osvojení pravidel sebeobsluhy, oblékání, jídla, používání toalety a osobní hygieny. Využíváme k tomu časté opakování činností, rituály, zavedené říkanky, básničky, písničky. Díky smíšené třídě se malé děti se učí nápodobou, pozorováním starších dětí. Malé děti neudrží dlouho pozornost, proto je třeba nabídku různých činností střídat. Brzy se také unaví a je třeba je nechat odpočívat, třeba i jen relaxovat na polštáři či na koberci. K dětem přistupujeme klidně a chválíme je za každý naučený návyk a dosaženou dovednost.

6. Vzdělávací obsah

Školní vzdělávací program „**S tebou mě baví svět**“ vychází z Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (dále jen RVP PV)

Vzdělávací obsah je uspořádán do šesti bloků (témat) a je podrobně rozpracován v třídním vzdělávacím programu (TVP). Časový rozsah těchto bloků je pouze orientační, dokument je otevřený a lze jej pozměňovat podle aktuálních potřeb či situací, počasí, událostí ve vesnici v zemi i ve světě a je možné ho přizpůsobovat konkrétním podmínkám mateřské školy.

Hlavním cílem našeho programu je, aby bylo dítě šťastné, spokojené a připravené na úspěšný a plynulý vstup do základní školy.

Snažíme se proto, aby dítě před nástupem do ZŠ:

- ovládalo běžné způsoby pohybu v různém prostředí, dbalo na bezpečnost vlastní i druhých, v případě nebezpečí vědělo, jak se nejhodněji zachovat,
- umělo správně zacházet s běžnými předměty, náradím a náčiním, pracovními nástroji i materiálem a zvládalo jednoduché pracovní úkony,
- dokázalo přirozeně a gramaticky správně komunikovat se svým okolím, sdělovat svůj názor, formulovat otázku i smysluplnou odpověď na položenou otázku,
- umělo bez ostychu vyprávět známé pohádky i vymyšlené příběhy s využitím modulace hlasu,
- dokázalo řešit jednoduché myšlenkové i praktické problémy, nebálo se chybovat, nenechávalo se odradit dílčími neúspěchy,
- umělo spolupracovat s ostatními, dokázalo uzavírat kompromisy a dodržovalo dohodnutá pravidla,
- dodržovalo přiměřená pravidla společenského chování ve styku s dětmi i dospělými,
- umělo vyjádřit svou představu, zážitek, skutečnost prostřednictvím pohybových, hudebních, výtvarných a dramatických činností,
- mělo povědomí o významu životního prostředí a pomáhalo pečovat o své nejbližší okolí.

Vzdělávání je uskutečňováno ve všech činnostech a situacích, které se v průběhu dne vyskytnou a to vyváženým poměrem spontánních a řízených aktivit. V didakticky cílené činnosti je plněn konkrétní vzdělávací cíl formou záměrného i spontánního učení. Toto učení je založeno na aktivní účasti dítěte, smyslovým vnímáním, prožitkovém a interaktivním učení, zpravidla ve skupinách nebo individuálně. Preferovány jsou hravé a tvořivé činnosti.

Formy vzdělávání:

individuální - převážně při ranních činnostech, např. dokončování výrobků, práce s nespícími dětmi v době poledního odpočinku, či v odpoledních hodinách

individualizované - zaměřujeme se na uzpůsobení činností dítěti na základě poznání možností dítěte.

skupinové - založena na spolupráci dětí ve skupině, např. kdy děti spolupracují na stejném úkolu nebo každá skupina má svůj vlastní úkol, uplatňujeme při didakticky cílených činnostech, výtvarných činnostech atd.

frontální - práce pedagoga se všemi dětmi současně, organizováno většinou při získávání nových vědomostí, dovedností a návyků např. první seznámení s činností, ranní kruh.

Metody vzdělávání:

slovní - využíváme vypravování např. pohádek, motivačních příběhů, vysvětlování souvislostí tak, aby byly pro děti pochopitelné, rozhovor a diskuze k navození tématu, práce s knihou – četba pohádek, příběhů, obrázkové čtení,

názorně demonstrační - uvádíme dítě do přímého kontaktu s poznáváním nových skutečností pozorováním nových jevů, předváděním předmětů, činností, vycházkou při pobytu venku, exkurzí apod.,

praktické - přímou činností dětí, přímým stykem dětí s předměty a možnostmi s nimi manipulovat, např. skládání stavebnic, výtvarné, hudební a pohybové činnosti,

hra - je nejpřirozenější formou činností dítěte a pro nás pedagogy důležitým prostředkem vzdělávání. Uplatňujeme jak hry řízené pedagogem (pohybové, smyslové, didaktické, s pravidly atd.), tak spontánní vycházející od dítěte dle jeho vlastního zájmu a výběru (konstruktivní, tvořivé, dramatické, fiktivní, nápodobivé, námětové atd.).

Metody a formy jsou součástí přípravy učitelky, ale podléhají aktuální situaci ve třídě. Snažíme

se o vyvážení spontánních i řízených aktivit ve vzdělávací nabídce.

Úspěšnost ověřujeme průběžně pozorováním, rozhovory, sledováním reakcí dětí.

Principy vzdělávání:

kooperativní učení - založené na vzájemné pomoci a spolupráci dětí při řešení společných složitějších problémů a situací, učíme děti rozdělovat si role, plánovat činnosti a úkoly, spolupracovat, pomáhat si, radit si, vyvíjet společné úsilí, kontrolovat a hodnotit společnou práci,

prožitkové učení- vychází z vlastní zkušenosti dítěte, naší snahou je nabídnout dítěti takové podněty, aby mělo zájem a chtělo z vlastní iniciativy poznávat nové, pronikalo do problémů, nalézalo nová řešení, umělo pojmenovat, co se dozvědělo a tím se přirozeně a samo spontánně učilo,

situační učení - utváříme a využíváme situace, které poskytují dítěti srozumitelné ukázky životních situací tak, aby se dítě naučilo dovednostem a poznatkům tehdy, kdy je potřebuje a lépe tak chápalo jejich smysl,

spontánní sociální učení- je založené na principu přirozené nápodoby. Proto ve všech činnostech a situacích, které se v průběhu dne v mateřské škole vyskytnou, poskytujeme dítěti vzory chování a postojů, které jsou k nápodobě a přejímání vhodné. Velkou měrou přispívá i uspořádání heterogenních tříd, které umožňuje mladším dětem učit se od starších. Děti získávají větší ohleduplnost, respektují se, stávají se více samostatnými, jsou přirozeně vedeny k vzájemné pomoci a osobnostnímu rozvoji.

Integrované bloky ŠVP „S tebou mě baví svět“

1. Objevujeme svět školky
2. Čarovný podzim
3. Tajemný čas Vánoc
4. Kouzelná zima
5. Zázračné jaro
6. Bláznivé léto

Integrované bloky jsou podrobněji konkretizovány v TVP, který je každý rok obměňován a je přílohou ŠVP. TVP je stejný pro obě třídy, paní učitelky si ho optimálně upravují podle věkové kategorie dětí ve třídě.

Objevujeme svět školky

Oblast: Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost, Dítě a svět

V září se ve školce setkávají děti, které sem již chodily, ale také nastupují nové děti, které čeká odloučení od rodičů, seznamování s prostředím mateřské školy, poznávají nové kamarády a další dospělí v MŠ. Právě září je nejdůležitější měsíc pro adaptaci nejen nových dětí, ale i těch, se kterými se setkáváme znovu po prázdninách. Je důležité obnovit si a naučit se nové dovednosti, přizpůsobit se prostředí, postarat se o sebe a zvládnout několik hodin bez přítomnosti maminky. Letos nás bude celý rok provázet Večerníček, který nám představí různé pohádky a pohádkové bytosti, na kterých si hezky můžeme ukázat dobro, zlo a jiné vlastnosti.

Klíčové kompetence :

- se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobuje se jim
- se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřít, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy
- si uvědomuje, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky
- se učí s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění
- rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit

- komunikuje v běžných situacích bez zábrán a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou
- se domlouvá gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci
- dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
- chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá
- spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat

Dítě a jeho tělo

Záměry (vzdělávací cíle)

- rozvoj psychické zdatnosti
- osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře osobní pohody

Vzdělávací nabídka

- jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí apod.
- příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků

Očekávané výstupy

- zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci
- vědomě napodobovat jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu
- zvládat sebeobsluhu, postarat se o sebe a své osobní věci, svlékat se, apod.)
- zvládat jednoduchou obsluhu (uklidit po sobě)
- uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutinu)

- zacházet s běžnými předměty denní potřeby s hračkami

Rizika

- neznalost zdravotního stavu dítěte

Dítě a jeho psychika

Záměry (vzdělávací cíle)

- rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních)
- posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)
- poznávání sebe sama, rozvoj pozitivních citů ve vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity, získání sebevědomí, sebedůvěry, osobní spokojenosti)
- získání relativní citové samostatnosti
- rozvoj schopnosti sebeovládání
- rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit získání schopnosti záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci

Vzdělávací nabídka

- samostatný slovní projev na určité téma
- poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů
- spontánní hra
- námětové hry a činnosti
- činnosti zaměřené na vytváření (chápání) pojmů a osvojování poznatků (vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky)
- činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu

Očekávané výstupy

- chápat prostorové pojmy dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi ...
- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- formulovat otázky, odpovídat
- vědomě využívat všechny smysly, záměrně pozorovat
- domluvit se slovy i gesty

- postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí
- odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory
- uvědomovat si svou samostatnost
- respektovat předem vyjasněná pravidla, přijímat zdůvodněné a vyjasněné povinnosti
- uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (lásku, soucítění, radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání)
- rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí

Rizika

- komunikačně chudé prostředí
- vytváření komunikativních zábran (necitlivé donucování dítěte k hovoru, nerespektování dětského ostychu)
- nedostatek příležitostí k poznávacím činnostem založených na vlastní zkušenosti
- málo vlídné a málo přátelské prostředí, kde dítě nalézá málo lásky a porozumění

Dítě a ten druhý

Záměry (vzdělávací cíle)

- seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému
- osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem
- posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.
- rozvoj kooperativních dovedností

Vzdělávací nabídka

- běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým
- aktivity podporující sbližování dětí
- činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování

Očekávané výstupy

- dodržovat předem vyjasněná a pochopená pravidla

- navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem
- přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství spolupracovat s ostatními
- bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod.

Rizika

- příliš ochránářské nebo naopak nevšímavé prostředí

Dítě a společnost

Záměry (vzdělávací cíle)

- poznávání pravidel společenského soužití
- rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se)
- osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije

Vzdělávací nabídka

- aktivity vhodné pro přirozenou adaptaci dítěte v prostředí mateřské školy

Očekávané výstupy

- začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky
- chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí
- adaptovat se na život ve škole

Rizika

- ironizování a znevažování úsilí dítěte

Dítě a svět

Záměry (vzdělávací cíle)

- seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu

Vzdělávací nabídka

- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, aktivity zaměřené k získávání praktické orientace v obci (vycházky do ulic, návštěvy obchodů, návštěvy důležitých institucí, budov a dalších pro dítě významných objektů)

Očekávané výstupy

- orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí)
- zvládat běžné činnosti a požadavky kladené na dítě, které se v mateřské škole opakují

Rizika

- výběr a nabídka témat, která jsou pro jeho chápání náročná

Čarovný podzim

Oblast: Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost, Dítě a svět

V tomto období je krásné pozorovat přírodu, protože přichází babí léto s mlhavými studenými rány a slunečnými dny, kdy se ještě léto nechce vzdát své vlády. Barvy se začínají měnit ze zelené na žlutou, oranžovou, červenou a nakonec hnědou. Na stromech dozrávají jablíčka a hrušky, na poli se kopou brambory. Na všechnu tu barevnou krásu z výšky dohlíží drak, který si libuje v podzimním větru. Dřív než nám na Martina napadne první sníh, tak zkusíme poznávat podzimní ovoce a zeleninu ze zahrad a nakoukneme jaké podzimní plodiny dozrávají na louce a v lese pro lesní zvířata, která se už taky pomalu chystají na zimu. Den se krátí, sluníčka ubývá, venku se ochlazuje, snad z toho všeho nedostaneme rýmu he-he-he pčík.

Klíčové kompetence:

- dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)
- se učí svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat
- ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog
- řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého
- řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadní zkušenosti, fantazii a představivost
- chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování
- klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo

Dítě a jeho tělo

Záměry (vzdělávací cíle)

- rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.)
- osvojení si věku přiměřených praktických dovedností

Vzdělávací nabídka

- příležitosti a činnosti směřující k prevenci nemoci, nezdravých návyků a závislostí lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení)
- hudební a hudebně pohybové hry a činnosti
- činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí

Očekávané výstupy

- zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci
- znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím
- rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí
- umět zacházet s výtvarnými pomůckami a materiály
- koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla
- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.)
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby,
- s drobnými pomůckami)
- zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami

Rizika

- _málo příležitostí k pracovním úkonům
- nevhodná organizace z hlediska bezpečnosti dětí

- dlouhodobé statické zatěžování bez pohybu, uplatňování nevhodných cviků a činností, nevhodné oblečení při pohybových činnostech
- nedostatečný respekt k individuálním potřebám dětí (k potřebě pohybu, spánku, odpočinku, látkové výměny, osobního tempa a tepelné pohody, k potřebě soukromí apod.)

Dítě a jeho psychika

Záměry (vzdělávací cíle)

- posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)
- vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu
- o učení
- osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci (abeceda, čísla)
- rozvoj a kultivace představivosti a fantazie
- rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)
- získání schopnosti záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci

Vzdělávací nabídka

- přednes, recitace, dramatizace, zpěv
- činnosti a příležitosti seznamující děti s různými sdělovacími prostředky (časopisy)
- záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností (velikost, tvar)
- činnosti zaměřené na vytváření (chápání) pojmů
- činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (písmena)
- příležitosti a hry pro rozvoj vůle, vytrvalosti a sebeovládání
- dramatické činnosti (předvádění a napodobování různých typů chování člověka v různých situacích), mimické vyjadřování nálad (úsměv, pláč, hněv, zloba, údiv, vážnost apod.)
- sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů

- experimenty s materiálem a předměty
- smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, zrakové
- a sluchové paměti, koncentrace pozornosti apod.
- hry a praktické úkony procvičující orientaci v prostoru i v rovině
- činnosti zaměřené na seznamování se s elementárními číselnými a matematickými pojmy a jejich symbolikou (číselná řada, číslice, základní geometrické tvary, množství apod.) a jejich smysluplnou praktickou aplikaci
- činnosti zasvěcující dítě do časových pojmů a vztahů souvisejících s běžnými proměnami a vývojem a přibližující dítěti přirozené časové i logické posloupnosti dějů, příběhů, událostí apod.
- výlety do okolí (do přírody, návštěvy dětských kulturních akcí apod.)
- činnosti vedoucí dítě k identifikaci sebe sama a k odlišení od ostatních

Očekávané výstupy

- soustředěně poslouchat četbu
- poznat některá písmena
- utvořit jednoduchý rým
- mít povědomí o významu zdravé výživy
- učit se z paměti krátké texty (reprodukovat říkanky, písničky)
- orientovat se v prostoru i v rovině
- řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat „nápady“
- prožívat a dětským způsobem projevoval, co cítí (soucit, radost, náklonnost), snažit se ovládat své afektivní chování (odložit splnění svých osobních přání, zklidnit se, tlumit vztek, zlost, agresivitu apod.)
- vnímat, že je zajímavé dozvídat se nové věci, využívat zkušenosti k učení
- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- porozumět slyšenému (zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zopakovat jej ve správných větách)

- učit se nová slova a aktivně je používat (ptát se na slova, kterým nerozumí)
- sledovat a vyprávět příběh, pohádku
- zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité
- chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat (porovnávat, uspořádávat a třídit soubory předmětů podle určitého pravidla, orientovat se v elementárním počtu cca do 4), poznat více, stejně, méně, první, poslední apod.)
- chápat časové pojmy - podzim
- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech
- ve známých a opakujících se situacích a v situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování
- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného
- těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních i kulturních krás i setkávání se s uměním
- zachycovat a vyjadřovat své prožitky (slovně, výtvarně)

Rizika

- _nerespektování dětského ostychu vedoucí k úzkosti a strachu dítěte
- omezený prostor pro uplatnění představivosti
- málo příležitosti k experimentaci
- spěch a nervozita, přerušování činností dětí dospělými
- nedostatek porozumění a ocenění úspěchu či úsilí
- nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení
- nedostatek možností projevovat vlastní city, sdělovat citové dojmy a prožitky a hovořit o nich
- jednání, které dítě pociťuje jako křivdu a vnímá jako násilí

Dítě a ten druhý

Záměry (vzdělávací cíle)

- ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými
- rozvoj kooperativních dovedností

Vzdělávací nabídka

- aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke stáří apod.)
- hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod.
- kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách
- činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování, spolupodílení se na jejich tvorbě
- činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije mateřská škola (prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi)
- hry a situace, kde se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých

Očekávané výstupy

- přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství
- spolupracovat s ostatními
- respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky
- dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování v mateřské škole, na veřejnosti

Rizika

- autoritativní vedení, direktivní zacházení s dítětem
- nemožnost spolupodílet se na volbě činností a témat, které se v mateřské škole realizují
- nejednoznačně formulovaná pravidla chování ve vztahu k druhému

Dítě a společnost

Záměry (vzdělávací cíle)

- rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané
- rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevit se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny
- vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách
- osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije
- rozvoj estetického vkusu

Vzdělávací nabídka

- hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí (dítě, dospělý, rodič, učitelka, žák, role dané pohlavím, profesní role, herní role) a osvojování si rolí, do nichž se dítě přirozeně dostává
- spoluvytváření přiměřeného množství jasných a smysluplných pravidel soužití ve třídě
- setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě

Očekávané výstupy

- chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé
- uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých
- aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídit se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody
- uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, apod.)
- dodržovat pravidla her
- zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby apod.
- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, (zazpívat píseň)

Rizika

- nevíšimavost k nevhodné komunikaci a jednání mezi dětmi
- nevhodný mravní vzor okolí (děti jsou svědky nespravedlivého, nezdvořilého, hrubého, ironického, popř. agresivního chování, netolerantních, necitlivých či nevíšimavých postojů apod.) včetně nevhodných vzorů v médiích
- zvýhodňování a znevýhodňování některých dětí ve skupině
- schematické mravní hodnocení bez možnosti dítěte vyjádřit vlastní úsudek
- nedostatek příležitostí k nápravě jednání, které bylo proti pravidlům
- potlačování autonomního chování dítěte v zájmu zkratkovitého dosažení vnější disciplíny a poslušnosti.

Dítě a svět

Záměry (vzdělávací cíle)

- seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu
- vytváření elementárního povědomí o širším přírodním prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách
- osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy

Vzdělávací nabídka

- aktivity zaměřené k získávání praktické orientace v obci (vycházky do ulic, návštěvy obchodů, návštěvy důležitých institucí, budov a dalších pro dítě významných objektů)
- praktický nácvik bezpečného chování v některých dalších situacích, které mohou nastat
- využívání encyklopedií a dalších médií
- přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (živá i neživá příroda, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období)
- pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystémů (les, louka, rybník apod.)

- smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí

Očekávané výstupy

- rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všítat si nepořádků a škod, upozornit na ně
- mít povědomí o přírodním prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte
- vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, pestrý a různorodý
- všítat si změn a dění v nejbližším okolí
- porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje) a že s těmito změnami je třeba v životě počítat, přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole

Rizika

- nedostatek příležitostí vidět a vnímat svět v jeho pestrosti a změně
- málo rozmanitá nabídka činností

Tajemný čas Vánoc

Oblast: Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost, Dítě a svět

V tomto období přichází jemné šimrání v bříšku, protože se blíží tajemné období, ve kterém se více vyskytují čerti, raráši a další pohádkové bytosti. O dlouhých tmavých večerech je vždycky čas na krásnou pohádku, u které se můžeme příjemně bát, protože víme, že vždycky dobře dopadne. A dopadne to dobře i na Mikuláše, protože ze zlobivými rohatci z pekla přichází i hodný anděl z nebe, který se nakonec všech zlobivců trochu zastane. V tomto období si budeme nejen číst, ale budeme se chystat na Vánoce, budeme připravovat dárečky pro všechny, které máme rádi, zkusíme si upéct nějakou voňavou vánoční dobrotu, vyrobíme si ozdoby na stromeček, naučíme se koledy a budeme si užívat krásný předvánoční čas.

Klíčové kompetence:

- uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích a v dalším učení
- průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím
- se zajímá o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřený aktuálnímu dění

- má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých
- se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu

Dítě a jeho tělo

Záměry (vzdělávací cíle)

- rozvoj pohybových schopností
ovládání pohybového aparátu a tělesných funkcí

Vzdělávací nabídka

- hudební a hudebně pohybové hry a činnosti
- činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí

Očekávané výstupy

- vědomě napodobovat jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu
- sladit pohyb se zpěvem
- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny)
- postarat se o sebe a své osobní věci
- zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami
- ovládat koordinaci ruky a oka

Rizika

- absence či nedostatek řízených pohybových aktivit vedoucích k osvojení nových pohybových dovedností
- dlouhodobé statické zatěžování bez pohybu, uplatňování nevhodných cviků a činností, nevhodné oblečení při pohybových činnostech
- nevhodné prostory pro pohybové činnosti

Dítě a jeho psychika

Záměry (vzdělávací cíle)

- rozvoj kultivovaného projevu
- posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)
- rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat
- rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit
- rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, cítění a prožívání
- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)

rozvoj paměti a pozornosti

Vzdělávací nabídka

- komentování zážitků a aktivit, vyřizování vzkazů a zpráv
- poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů
- prohlížení a „čtení“ knížek
- hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity)
- činnosti zasvěcující dítě do časových pojmů a vztahů souvisejících, běžnými proměnami a vývojem a přibližující dítěti přirozené časové i logické posloupnosti dějů, příběhů, událostí apod.
- sledování pohádek a příběhů obohacujících citový život dítěte
- cvičení v projevování citů (zvláště kladných), v sebekontrolě a v sebeovládání (zvláště záporných emocí, např. hněvu, zlosti, úzkosti)
- hry na téma rodiny, přátelství apod.
- dramatické činnosti (předvádění a napodobování různých typů chování člověka v různých situacích), mimické vyjadřování nálad (úsměv, pláč, hněv, zloba, údiv, vážnost apod.)

- činnosti vedoucí dítě k identifikaci sebe sama a k odlišení od ostatních
- samostatný slovní projev na určité téma
- přednes, recitace, dramatizace, zpěv
- námětové hry a činnosti
- činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu
- činnosti nejrůznějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování
- estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další)

Očekávané výstupy

- zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu
- postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí
- uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (lásku, radost, spokojenost i strach)
- rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí
- prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí (soucit, radost, náklonnost), snažit se ovládat své afektivní chování (odložit splnění svých osobních přání)
- těšit se z hezkých a příjemných zážitků
- učit se z paměti krátké texty, reprodukovat říkanky
- chápat slovní vtip a humor
- poznat a vymyslet antonyma
- soustředěně poslouchat četbu, hudbu
- přemýšlet, vést jednoduché úvahy a také vyjádřit to, o čem přemýšlí a uvažuje
- chápat elementární časové pojmy (jaro, léto, podzim, zima, rok)
- řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat „nápady“
- uvědomovat si své možnosti i limity (své silné i slabé stránky)
- přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním,
- být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě

- zachycovat a vyjadřovat své prožitky (slovně, výtvarně)
- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách
- porozumět slyšenému (zachytit hlavní myšlenku)

Rizika

- příliš racionální, hotový a uzavřený výklad světa
- omezený prostor pro vyjádření a uplatnění představivosti a mimoracionálního poznávání
- málo podnětů a aktivit podporujících estetické vnímání, cítění, prožívání a vyjadřování
- vytváření komunikativních zábran (necitlivé donucování dítěte k hovoru, nerespektování dětského ostychu vedoucí k úzkosti a strachu dítěte)
- omezený přístup ke knížkám
- časově a obsahově nepřiměřené využívání audiovizuální, popř. počítačové techniky, nabídka nevhodných programů (nevhodná volba či časté a dlouhodobé sledování pořadů televize, videa apod.)
- nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení
- nedostatečné uznání a oceňování úsilí či úspěchu dítěte
- nedostatečná motivace dětí k jejich sebevyjádření a sebeuplatnění

Dítě a ten druhý

Záměry (vzdělávací cíle)

- osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci (abeceda, čísla)
- seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému
- rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních

Vzdělávací nabídka

- činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování, spolupodílení se na jejich tvorbě
- četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením

- činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije – rodina (funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve světě zvířat), mateřská škola (prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi)

Očekávané výstupy

- rozdělit si úkol s jiným dítětem
- dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla

Rizika

- časté organizování soutěživých činností a podporování nezdravé soutěživosti
- nedostatečný respekt k vzájemným sympatiím dětí a malá podpora dětských přátelství
- příliš ochranné prostředí
- nemožnost spolupodílet se na volbě činností a témat, které se v mateřské škole realizují

Dítě a společnost

Záměry (vzdělávací cíle)

- seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí,
v němž dítě žije
- rozvoj společenského i estetického vkusu
- rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané

Vzdělávací nabídka

- běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování
přípravy a realizace společných zábav a slavností (slavnosti v rámci zvyků a tradic)

Očekávané výstupy

- odmítat společensky nežádoucí chování (např. lež, nespravedlnost, ubližování)
- zacházet šetrně s vlastními i cizími hračkami, s knížkami

- vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo)
- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností (zaspívat píseň)
- uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými (poprosit, poděkovat)
- chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé
- utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (doma, v mateřské škole i na veřejnosti)
- zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (zaspívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus)

Rizika

- přítomnost nevhodných, podbízivých a nevkusných podnětů
- nedostatek příležitostí k rozvoji uměleckých dovedností dítěte a k vytváření jeho estetického vztahu k prostředí, ke kultuře a umění
- zvýhodňování a znevýhodňování některých dětí ve skupině

Dítě a svět

Záměry (vzdělávací cíle)

- vytváření elementárního povědomí o širším přírodním a kulturním prostředí, o jeho neustálých proměnách
- rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách

Vzdělávací nabídka

- vokální činnosti
- přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období)

- kognitivní činnosti (kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objevování)
- sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé
- poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (manipulace s některými předměty), využívání praktických ukázek varujících dítě před nebezpečím
- využívání přirozených podnětů, situací a praktických ukázek v životě a okolí dítěte k seznamování dítěte s elementárními dítěti srozumitelnými reáliemi o naší republice
- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody

Očekávané výstupy

- vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý – jak svět přírody, tak i svět lidí (mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích)
- mít elementární povědomí o existenci různých národů, částečně poznat vánoční zvyky v těchto zemích

Rizika

- nedostatečné a nepřiměřené informace, nedostatečné, nepravdivé nebo žádné odpovědi na otázky dětí
- neuspořádané prostředí s nadbytkem hraček a věcí

Kouzelná zima

Oblast: Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost, Dítě a svět

Po tajemném období Vánoc přivítáme nový rok a netrpělivě budeme vyhlížet, jestli přinese i pořádnou kupu sněhu, abychom si mohli užít sporty a aktivity, které v jiné části roku dělat nemůžeme. Chtěli bychom stavět sněhuláky, lyžovat, sáňkovat, bruslit, ale také jít pozorovat zimní les a přinést nějaké pamlsky zvířátkům, které naopak od nás si zimu neužívají a strádají. Podíváme se, jaké to bylo v době ledové a protože zjistíme, že tam byla pořádná zima, tak si raději ještě zalezeme do tepla a užijeme si zábavu nácviku společenského tance. Samozřejmě nezapomeneme ani na Masopust, protože to je teprve ta pravá legrace.

Klíčové kompetence:

- užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích
- dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)
- odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých
- soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů
- odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem
- samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej
- napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí

Dítě a jeho tělo

Záměry (vzdělávací cíle)

- rozvoj fyzické i psychické zdatnosti
- osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě
- osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí
- zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky
- osvojení si věku přiměřených praktických dovedností

Vzdělávací nabídka

- sezonní činnosti
- smyslové a psychomotorické hry
- hudební a hudebně pohybové hry a činnosti
- příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků
- činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí
- příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (hrozících při hrách, pohybových činnostech)

- manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují, a jejich praktickým používáním
- jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí apod.
- činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí

Rizika

- nerespektování rozdílných tělesných a smyslových předpokladů a pohybových možností jednotlivých dětí
- neznalost zdravotního stavu a zdravotních problémů dítěte
- nevhodná organizace z hlediska bezpečnosti dětí
- dlouhodobé statické zatěžování bez pohybu, uplatňování nevhodných činností, nevhodné oblečení při pohybových činnostech
- nedostatečné využívání vybavení
- denní režim nevyhovující fyziologickým dětským potřebám a zásadám zdravého životního stylu
- nedostatečný respekt k individuálním potřebám dětí (k potřebě pohybu, spánku, odpočinku, látkové výměny, osobního tempa a tepelné pohody, k potřebě soukromí apod.)
- omezování samostatnosti dítěte při pohybových činnostech, málo příležitostí k pracovním úkonům
- nedostatek elementárních informací o způsobech ochrany zdraví

Očekávané výstupy

- zvládat základní pohybové dovednosti, pohybovat se na sněhu, ledu,
- zvládat jemnou motoriku (zacházet s drobnými pomůckami, modelovací hmotou)
- postarat se o své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.
- zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě, v okolí školy apod.
- znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, s pohybem a sportem
- vnímat hmatem

- zacházet s grafickým a výtvarným materiálem
- uplatňovat základní zdravotně preventivní návyky
- pojmenovat části těla, některé orgány (včetně pohlavních), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji, (o narození, růstu těla a jeho proměnách)
- mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví
- mít povědomí o významu aktivního pohybu
- mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.)

Dítě a jeho psychika

Záměry (vzdělávací cíle)

- vytváření základů pro práci s informacemi
- rozvoj schopnosti sebeovládání
- získání schopnosti záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci
- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění)
- rozvoj tvořivosti (řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)
- posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)
- rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit

Vzdělávací nabídka

- komentování zážitků a aktivit, vyřizování vzkazů a zpráv
- grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel, písmen
- činnosti zaměřené na vytváření (chápání) pojmů a osvojování poznatků (vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, s obrazovým materiálem, s médii apod.)
- činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (písmena, číslice, piktogramy, značky, symboly, obrazce)

- činnosti zaměřené na seznamování se s elementárními číselnými a matematickými pojmy a jejich symbolikou (základní geometrické tvary) a jejich smysluplnou praktickou aplikaci
- činnosti přiměřené sílám a schopnostem dítěte a úkoly s viditelným cílem a výsledkem, v nichž může být dítě úspěšné
- příležitosti a hry pro rozvoj vůle, vytrvalosti a sebeovládání
- činnosti zaměřené k poznávání různých lidských vlastností; záměrné pozorování, čím se lidé mezi sebou liší (vlastnosti dané zeměpisným místem narození, jazykem) a v čem jsou si podobní
- rytmické hry, hry se slovy, vokální činnosti
- činnosti a příležitosti seznamující děti s různými sdělovacími prostředky (noviny, časopisy, knihy, audiovizuální technika)
- přímé pozorování technických objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování
- záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností, (materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky), jejich charakteristických znaků a funkcí
- motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností
- konkrétní operace s materiálem (třídění, přiřazování, uspořádání, odhad, porovnávání apod.)
- spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty
- námětové hry a činnosti
- řešení myšlenkových i praktických problémů, hledání různých možností a variant
- cvičení organizačních dovedností
- dramatické činnosti (předvádění a napodobování různých typů chování člověka v různých situacích), mimické vyjadřování nálad (úsměv, pláč, hněv, zloba, údiv, vážnost apod.)

Rizika

- málo příležitosti k samostatným řečovým projevům dítěte a slabá motivace k nim
- nedostatek příležitostí k poznávacím činnostem založeným na vlastní zkušenosti
- převaha předávání hotových poznatků slovním poučováním a vysvětlováním

- nejistota, nedostatek ochrany a osobního soukromí
- nedostatečná motivace dětí k jejich sebevyjádření a sebeuplatnění
- prostředí komunikačně chudé, omezující běžnou komunikaci mezi dětmi i s dospělými nepřiměřené nároky na dítě
- nevhodné zásahy a přerušování činností dětí dospělými
- málo názornosti i prostoru pro rozvoj fantazie
- málo příležitosti a prostoru k experimentaci

Očekávané výstupy

- popsat situaci (skutečnou, podle obrázku)
- rozlišovat některé obrazné symboly (piktogramy, orientační značky)
- poznat napsané své jméno
- projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu
- orientovat se v elementárním počtu cca do šesti, chápat číselnou řadu v rozsahu první desítky
- uvědomovat si svou samostatnost
- zachycovat a vyjadřovat slovně své prožitky
- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat
- chápat slovní vtip a humor
- poznat a vymyslet jednoduchá synonyma
- vést jednoduché úvahy a také vyjádřit to, o čem přemýšlí a uvažuje
- odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů
- chápat časové pojmy (jaro, teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer)
- myslet kreativně, předkládat „nápady“
- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech
- být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem

Dítě a ten druhý

Záměry (vzdělávací cíle)

- seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému
- osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem
- ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými
- rozvoj kooperativních dovedností

Vzdělávací nabídka

- hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod.
- aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke stáří apod.)
- činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije (rodina ve světě zvířat)

Rizika

- časté organizování soutěživých činností a podporování nezdravé soutěživosti
- neposkytování empatické odezvy na problémy dítěte
- příliš ochránářské či příliš nevšímavé prostředí
- autoritativní vedení, direktivní zacházení s dítětem
- soustředění pozornosti pouze na verbální formy komunikace

Očekávané výstupy

- navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho
- spolupracovat s ostatními, mít ohled na druhého, nabídnout mu pomoc
- chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (pro sebe i pro jiné dítě)
- chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené

Dítě a společnost

Záměry (vzdělávací cíle)

- vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností
- vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat
- vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách

Vzdělávací nabídka

- hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.)
- přípravy a realizace společných zábav a slavností (oslavy výročí, slavnosti v rámci zvyků a tradic, sportovní akce, kulturní programy apod.)
- hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí (dítě, dospělý, rodič, učitelka, žák, role dané pohlavím, profesní role, herní role) a osvojování si rolí, do nichž se dítě přirozeně dostává

Rizika

- příliš mnoho nefunkčních pravidel ve skupině, děti se nepodílejí na jejich vytváření, ne všichni je dodržují (např. někteří dospělí)
- chybějící informace o tom, jak se chránit před nebezpečím hrozícím od neznámých lidí
- nedostatek příležitostí k rozvoji uměleckých dovedností dítěte a k vytváření jeho estetického vztahu k prostředí, ke kultuře a umění

Očekávané výstupy

- chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých
- uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých
- pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat
- přizpůsobit se společnému programu a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody

- chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí
- zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby,
- tvořit a vyrábět z různých materiálů, z přírodnin aj.

Dítě a svět

Záměry (vzdělávací cíle)

- seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu
- vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách
- rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám
- vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu
- vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností
- vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat
- pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit
- osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy
- rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách

Vzdělávací nabídka

- praktické činnosti, na jejichž základě se dítě seznamuje s různými přírodními materiály ve svém okolí a jejichž prostřednictvím získává zkušenosti s jejich vlastnostmi (praktické pokusy, zkoumání, manipulace s různými materiály a surovinami)
- ekologicky motivované herní aktivity (ekohry)
- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety
- sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé

- poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, léky, běžné chemické látky, technické přístroje, objekty a jevy, požár, povodeň a jiné nebezpečné situace a další nepříznivé přírodní a povětrnostní jevy), využívání praktických ukázek varujících dítě před nebezpečím
- praktické užívání technických přístrojů, hraček a dalších předmětů a pomůcek, se kterými se dítě běžně setkává
- využívání encyklopedií a dalších médií
- kognitivní činnosti (kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objevování)

Rizika

- špatný příklad dospělých (neekologické postoje, lhostejnost k problémům kolem sebe a neochota podílet se na jejich řešení)
- nedostatek pozornosti prevenci vlivů prostředí, které mohou být pro dítě nezdravé a nebezpečné

Očekávané výstupy

- uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc)
- mít povědomí o technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte
- pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (zvířata ve volné přírodě)
- zvládat běžné činnosti a požadavky kladené na dítě i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.)
- osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi
- rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všimnout si nepořádků a škod, upozornit na ně

Zázračné jaro

Oblast: Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost, Dítě a svět

Vždycky se moc těšíme na sních, ale na jaře se už nemůžeme naopak dočkat až sních roztaje a uteče potůčkem pryč. Jakmile sluníčko začne trochu hřát, už budeme objevovat první jarní kytičky. Na Velikonoce si nachystáme veselá barevná vajíčka a kluci zkusí uplést pomlázku, i když to vůbec není jednoduché. Seznámíme se i se zvířátky na dvorku, ve stáji a jejich mládětky, jejichž názvy nám vždycky trochu popletou hlavu. Pak nakoukneme na zahrádku a budeme přemýšlet, co tam letos zasadíme a protože na jaře je ještě hodně chladno a často prší, tak si najdeme i chvilku, abychom si mohli přečíst nějakou pěknou knížku.

Klíčové kompetence:

- se chová při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout
- ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní
- se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)
- se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům
- chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit
- má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat

Dítě a jeho tělo

Záměry

- rozvoj a užívání všech smyslů
- osvojení si věku přiměřených praktických dovedností
- zdokonalování dovedností v oblasti jemné motoriky
- osvojení si poznatků důležitých k podpoře osobní pohody i pohody prostředí

Vzdělávací nabídka

- sezonní činnosti, míčové hry apod.
- zdravotně zaměřené činnosti (vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení)
- jednoduché pracovní činnosti v oblasti úpravy prostředí

Očekávané výstupy

- zvládat základní pohybové dovednosti (zvládat překážky)
- zvládat jednoduché pracovní úkony (jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.)
- zacházet s drobnými nástroji
- zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky

Rizika

- nevhodná organizace z hlediska bezpečnosti dětí
- málo příležitostí k pracovním úkonům
- nevhodné prostory pro pohybové činnosti
- nevhodné oblečení při pohybových činnostech
- nedostatek elementárních informací o způsobech ochrany zdraví a bezpečí

Dítě a jeho psychika

Záměry

- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění)
- rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka
- rozvoj paměti a pozornosti
- rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)
- posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)
- vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu o učení
- osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci (abeceda, čísla)
- rozvoj schopnosti sebeovládání
- rozvoj schopností získané dojmy a prožitky vyjádřit
- rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat
- kultivace mravního i estetického vnímání, cítění a prožívání

Vzdělávací nabídka

- artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti
- samostatný slovní projev na určité téma
- přednes, recitace, dramatizace, zpěv
- grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel, písmen
- přímé pozorování přírodních jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování
- záměrné pozorování běžných předmětů, určování a pojmenovávání jejich jejich charakteristických
- činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (písmena, číslice, piktogramy, značky, symboly, obrazce)
- hry a praktické úkony procvičující orientaci v prostoru i v rovině
- činnosti zaměřené na seznamování se s elementárními číselnými a matematickými pojmy a jejich symbolikou (číselná řada, číslice, základní geometrické tvary, množství apod.) a jejich smysluplnou praktickou aplikaci
- činnosti zaměřené k poznávání různých lidských vlastností; záměrné pozorování, čím se lidé mezi sebou liší (fyzické i psychické vlastnosti, dovednosti, schopnosti, city, vlastnosti dané pohlavními rozdíly)
- hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity)
- hry a činnosti zaměřené ke cvičení různých forem paměti (mechanické a logické, obrazné a pojmové)
- činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu
- sledování pohádek a příběhů obohacujících citový život dítěte
- návštěvy dětských kulturních akcí

Očekávané výstupy

- vyjadřovat samostatně pocity ve vhodně zformulovaných větách
- vést rozhovor (naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se)
- sluchově rozlišovat začáteční a koncové slabiky a hlásky ve slovech
- poznat a vymyslet jednoduchá homonyma

- vědomě využívat všechny smysly, záměrně pozorovat, postřehovat, všímat si a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- vnímat, že je zajímavé dozvědět se nové věci, využívat zkušenosti k učení
- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech výtvarných, hudebních, pohybových
- vyjadřovat souhlas i nesouhlas, říci „ne“ v situacích, které to vyžadují (v ohrožujících, nebezpečných či neznámých situacích), odmítnout se podílet na nedovolených či zakázaných činnostech apod.
- být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě
- zachycovat a vyjadřovat své prožitky dramatickou improvizací
- učit se nová slova a aktivně je používat
- poznat některé číslice
- záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost
- chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo)
- nalézat nová řešení nebo alternativní k běžným
- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného
- tlumit vztek, zlost, agresivitu apod.

Rizika

- spěch a nervozita, omezování možností dítěte dokončovat činnost v individuálním tempu
- málo příležitosti k samostatným řečovým projevům dítěte (spontánním i řízeným)
- nedostatek příležitosti k poznávacím činnostem založeným na vlastní zkušenosti
- nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení
- nedostatek možností sdělovat citové dojmy a prožitky
- nedostatečná pozornost k rozvoji dovedností předcházejících čtení a psaní

Dítě a ten druhý

Záměry

- posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské

škole, v dětské herní skupině apod.)

- ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými

Vzdělávací nabídka

- činnosti zasvěcující dítě do časových pojmů a vztahů souvisejících, běžnými proměnami a vývojem a přibližující dítěti přirozené časové i logické posloupnosti dějů, příběhů, událostí apod.
- estetické a tvůrčí aktivity (výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další)
- cvičení v projevování citů (zvláště kladných)
- hry na téma rodiny, přátelství apod.
- sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti společenské hry, společné aktivity nejrůznějšího zaměření
- činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije – rodina (funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině)

Očekávané výstupy

- překonat stud, komunikovat s dospělým vhodným způsobem

Rizika

- nedůstojné jednání, zesměšňování
- příliš časté vystupování učitele v roli soudce
- prostředí, které nabízí málo možností ke spolupráci a komunikaci s druhým

Dítě a společnost

Záměry

- osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije
- vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách
- seznamování se světem kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije
- vytvoření základů pozitivních vztahů ke kultuře a umění
- rozvoj společenského i estetického vkusu

Vzdělávací nabídka

- přípravy a realizace společných a slavností (oslavy výročí, slavnosti v rámci zvyků a tradic)

- tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, dramatické apod. podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a tříbení vkusu
- receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatisací, divadelních scének)
- setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě

Očekávané výstupy

- přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat
- zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.)
- pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat
- vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo)

Rizika

- nedostatek příležitostí k nápravě jednání, které bylo proti pravidlům
- přehlížení nežádoucího chování některých dětí, schematické řešení konfliktů bez zjišťování příčin jejich vzniku
- nedostatek estetických a etických podnětů a příležitostí k jejich kultivovanému prožívání a vyjádření

Dítě a svět

Záměry

- seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu
- vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách
- pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit
- rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách
- vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, se živou a neživou přírodou, lidmi,

společností, planetou Zemí

Vzdělávací nabídka

- sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé
- poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (jedovaté rostliny)
- přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (živá i neživá příroda, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období)
- pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystémů (les, louka, rybník apod.)
- ekologicky motivované herní aktivity (ekohry)
- pěstitelské činnosti, činnosti zaměřené k péči školní zahrady a blízké okolí

Očekávané výstupy

- orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí
- osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi
- mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí
- všimnout si změn a dění v nejbližším okolí
- pomáhat pečovat o okolní životní prostředí, chránit přírodu v okolí

Rizika

- špatný příklad dospělých, neekologické postoje
- převaha zprostředkovaného poznávání světa (obraz, film)

Bláznivé léto

Oblast: Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost, Dítě a svět

Na začátku května mají svátek všechny naše maminky, ale my máme rádi i tatínky, brášky, sestry, babičky i dědy a všechny ostatní, kteří tvoří naši rodinu. Pojedeme na výlet, naučíme se dopravní značky, důležitá čísla na hasiče, záchranku a policii. Budeme poznávat naše okolí vesničky a města a zkusíme se kouknout i kousek dál. Pak zjistíme, že je země kulatá a vždycky se stejně vrátíme domů.

A když už budeme zase ze světa doma, lehne si na louce do trávy, necháme kolem sebe bzučet včelky a lítat motýlky a budeme si užívat krásné předprázdninové období.

Klíčové kompetence:

- si uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu
- chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevšímavost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky
- ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit
- ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit; má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku
- má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije
- zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti
- si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem
- projevuje dětským způsobem citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost
- je schopno chápat, že lidé se různí, a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečným

Dítě a jeho tělo

Záměry

- osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře pohody prostředí
- uvědomení si vlastního těla
- ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí
- rozvoj fyzické i psychické zdatnosti

Vzdělávací nabídka

- hudební a hudebně pohybové hry a činnosti
- lokomoční pohybové činnosti, míčové hry, turistika
- konstruktivní a grafické činnosti
- příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (hrozcích při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi), k prevenci nemoci, nezdravých návyků a závislostí

Očekávané výstupy

- zachovávat správné držení těla
- sladit pohyb s rytmem a hudbou, ovládat dechové svalstvo
- zvládat běžné způsoby pohybu v různém prostředí (ve vodě, v písku)

Rizika

- omezování spontánních pohybových aktivit, nepravidelná, málo rozmanitá či jednostranná nabídka pohybových činností
- nevhodné vzory chování dospělých v prostředí mateřské školy
- absence či nedostatek řízených pohybových aktivit vedoucích k osvojení nových pohybových dovedností

Dítě a jeho psychika

Záměry

- rozvoj komunikativních dovedností a kultivovaného projevu
- rozvoj a kultivace představivosti a fantazie
- rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit
- vytváření základů pro práci s informacemi
- rozvoj schopnosti sebeovládání
- rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat
- osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické)

Vzdělávací nabídka

- hry se slovy, slovní hádanky
- sledování pohádek a příběhů
- vyprávění toho, co dítě slyšelo nebo co zhlédlo
- přednes, recitace, dramatizace, zpěv
- hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (hudební, taneční či dramatické aktivity)

- estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další)
- sledování pohádek a příběhů obohacujících citový život dítěte
- motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností
- přímé pozorování přírodních, i technických objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování
- záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností
- činnosti zaměřené na vytváření (chápání) pojmů a osvojování poznatků (vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, s obrazovým materiálem, s médii apod.)
- činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (piktogramy, značky, symboly)
- rozvoj pozitivních citů ve vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity)
- společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.)
- grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel, písmen
- hry a činnosti zaměřené k poznávání a rozlišování zvuků, užívání gest
- činnosti a příležitosti seznamující děti s různými sdělovacími prostředky (noviny, časopisy, knihy, audiovizuální technika)

Očekávané výstupy

- ovládat intonaci řeči
- být citlivé ve vztahu k živým bytostem
- sledovat a vyprávět pohádku
- soustředit se na činnost a její dokončení
- zorganizovat hru
- sluchově rozlišovat hlásky ve slovech
- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- domluvit se slovy i gesty, improvizovat
- popsat situaci (skutečnou, podle obrázku)

- rozlišovat některé dopravní značky, označení nebezpečí apod. a porozumět jejich významu i jejich komunikativní funkci
- sledovat očima zleva doprava
- vnímat, že je zajímavé dozvědět se nové věci, využívat zkušenosti k učení
- zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi)
- rozhodovat o svých činnostech
- uspořádávat a třídit soubory předmětů podle určitého pravidla

Rizika

- špatný jazykový vzor
- převažující důraz na pamětní učení a mechanickou reprodukci, málo názornosti i prostoru pro rozvoj fantazie
- zahlcování podněty a informacemi bez rozvíjení schopnosti s nimi samostatně pracovat
- nepřiměřené nároky na dítě, časté negativní hodnocení, kdy dítě opakovaně prožívá pocit selhání
- netaktní komunikace s dítětem
- nedostatečná pozornost k rozvoji dovedností předcházejících čtení a psaní
- nedostatek příležitostí k poznávacím činnostem založeným na vlastní zkušenosti
- málo příležitosti a prostoru k experimentaci
- nedostatek možností sdělovat citové dojmy a prožitky a hovořit o nich
- nevhodné vzory a modely chování (netaktní komunikace, nedostatek sociálního citění, ohleduplnosti a tolerance, necitlivé vztahy a postoje okolí)
- časově a obsahově nepřiměřené využívání audiovizuální, popř. počítačové techniky, nabídka nevhodných programů (nevhodná volba, dlouhodobé sledování pořadů televize, videa apod.)

Dítě a ten druhý

Záměry

- ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými
- rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních

Vzdělávací nabídka

- četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením
- aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi – úcta ke stáří
- společenské hry, společné aktivity nejrůznějšího zaměření
- společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému
- aktivity podporující sblížování dětí
- četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením

Očekávané výstupy

- uplatňovat své přání a práva s ohledem na druhého, rozdělit si úkol s jiným dítětem
- porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad
- vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.)
- dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití na veřejnosti
- uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je, řešit konflikt dohodou
- chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (pro sebe i pro jiné dítě)

Rizika

- nedostatek empatie, neposkytování empatické odezvy na problémy dítěte
- manipulace dítěte tzv. pozitivními prostředky (citovými prostředky, chválením bez opodstatnění)
- nedostatečná pozornost tomu, jak dítě řeší své spory a konflikty s druhým dítětem
- malá podpora dětských přátelství

Dítě a společnost

Záměry

- vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách
- vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností

- osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije
- osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije
- vytvoření základů aktivních postojů ke kultuře a umění

Vzdělávací nabídka

- tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, dramatické apod. podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a tříbení vkusu
- receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének)
- přípravy a realizace sportovní akce
- aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamujících dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.)
- hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí a jejich práce (tematické hry seznamující dítě s různými druhy řemesel, zaměstnání, povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností)

Očekávané výstupy

- uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými
- zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik

Rizika

- potlačování autonomního chování dítěte v zájmu zkratkovitého dosažení vnější disciplíny a poslušnosti
- nedostatek estetických a etických podnětů a příležitostí k jejich kultivovanému prožívání a vyjádření
- chybějící informace o tom, jak se chránit před nebezpečím hrozícím od neznámých lidí
- přítomnost nevhodných, podbízivých a nevkusných podnětů
- schematické mravní hodnocení bez možnosti dítěte vyjádřit vlastní úsudek

Dítě a svět

Záměry

- vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, se živou a neživou přírodou, lidmi, společnostmi, planetou Zemí
- poznávání jiných kultur
- vytváření elementárního povědomí o technickém prostředí

Vzdělávací nabídka

- využívání encyklopedií a dalších médií
- přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (živá i neživá příroda, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období)
- pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystémů
- výlety, vycházky do okolí
- aktivity zaměřené k získávání praktické orientace v obci (vycházky do ulic, návštěvy obchodů, návštěvy důležitých institucí, budov a dalších pro dítě významných objektů)
- poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, běžné chemické látky, technické přístroje, objekty a jevy, požár, povodeň a jiné nebezpečné situace a další nepříznivé přírodní a povětrnostní jevy), využívání praktických ukázek varujících dítě před nebezpečím
- hry a aktivity na téma dopravy, cvičení bezpečného chování v dopravních situacích, kterých se dítě běžně účastní, praktický nácvik bezpečného chování v některých dalších situacích, které mohou nastat

Očekávané výstupy

- pomáhat pečovat o okolní životní prostředí, chránit přírodu v okolí
- chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici)
- uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc)
- mít povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte
- vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý – jak svět přírody, tak i svět lidí (mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur,

různých zemí, o planetě Zemi, vesmíru apod.)

Rizika

- výběr a nabídka témat, která jsou životu dítěte příliš vzdálená
- převaha zprostředkovaného poznávání světa (obraz, film)
- uzavřenost školy a jejího vzdělávacího programu vůči existujícím problémům a aktuálnímu dění
- užívání abstraktních pojmů, předávání „hotových poznatků“
- nedostatečné a nepřiměřené informace, nedostatečné, nepravdivé nebo žádné odpovědi na otázky dětí
- jednotvárná, málo rozmanitá nabídka činností, málo podnětné, málo pestré a málo obměňované prostředí nebo prostředí nepřehledné, neupravené, neuspořádané, s nadbytkem hraček a věcí

7. Evaluační systém

V evaluačním procesu průběžně vyhodnocujeme vzdělávací činnosti, situace a podmínky vzdělávání uvnitř mateřské školy. Hodnocení nám slouží jako prostředek k hledání optimálních cest vzdělávání jednotlivých dětí, odehrává se v několika na sebe navazujících a opakujících se fázích. Poznatky získané tímto průběžným vyhodnocováním nám poskytují zpětnou vazbu o kvalitě naší práce.

Metody a techniky evaluace - rozhovor, diskuze, pozorování, hospitace, vzájemné naslechy mezi pedagogy, rozbor dokumentace školy, analýza dětských prací, kontrolní činnost ředitelky školy a zástupkyně ŘŠ pro MŠ, pedagogické porady, dotazníky, anketa.

Podmínky vzdělávání:

věcné – hračky, pomůcky, zařízení, materiál, hygienické zařízení, prostředí, zahrada

Evaluace ŠVP:

- předmětem hodnocení je průběh a efektivita ŠVP vzhledem k RVP PV, soulad cílů, respektování hlavních zásad, podmínek a obsahu, zda je ŠVP vyhovující a přehledný, zda zvolené cíle, obsah a metody umožňují dosáhnout očekávaných výstupů,
- 1 x ročně na konci školního roku – záznam, provádí pedagogové MŠ

Evaluace TVP:

- hodnocení, jak byly naplněny vzdělávací cíle, co se děti naučily (vědomosti, dovednosti, postoje a hodnoty), co se podařilo a co ne, v případě nezdaru hledá učitelka možnosti, jak předejít neúspěchu,

- probíhá po ukončení zvoleného týdenního tématu - záznam, provádí pedagogové MŠ.

Evaluace pedagogů:

- spolupráce pedagogů ve třídách,
- respektování potřeb a zájmů dětí,
- dodržování pravidelného rytmu a řádu MŠ,
- bezpečnost, spokojenost a respektování soukromí dětí,
- vyhovující prostorové uspořádání skupinovým i individuálním činnostem,
- dostupnost hraček, pomůcek a knih dětem tak, aby si je mohly samy brát,
- vedení záznamů v třídních knihách, docházce, individuálních záznamech dětí,
- vytváření estetického prostředí ve třídě, výroba vlastních pomůcek,
- vztah učitelek s rodiči (oboustranná důvěra, taktnost a ohleduplnost, otevřenost),
- vyváženost spontánních činností s řízenými činnostmi (nepřetěžování dětí),
- hodnocení probíhá průběžně - záznam provádí ŘŠ nebo zástupkyně ředitelky pro MŠ.

Pedagogická diagnostika

Pedagogové mateřské školy provádí odbornou pedagogickou diagnostiku, sledují a hodnotí individuální pokroky dětí v jejich rozvoji a učení, výsledky evaluace samostatně uplatňují v projektování (plánování) i v procesu vzdělávání.

K monitorování rozvoje osobnosti dítěte slouží diagnostické záznamy, které jsou součástí třídní dokumentace. Mateřská škola má vypracovány vlastní diagnostické záznamy s věkovou diferenciací.